

TRIBUNAL GĦAL TALBIET ŻĠĦAR

**ĠUDIKATUR
DR. JOSEPH GATT LL.D.**

Udjenza ta' nhar il-Ġimgħa, 30 ta' Settembru 2022

**Talba Nru. 450/2018 JG
Numru fuq il-Lista: 1**

**GasamMamo Insurance Limited (C3143) flimkien mal-aġenta tagħha
Thomas Smith Insurance Agency Limited (C5637) għal kull interess li jista'
jkollha**

Vs

**Vincent Micallef (KI 0427675(M)) u b'digriet ta' nhar it-28 ta' Mejju 2020
giet kjamata in kawża s-soċjetá A&M Holdings Ltd (C48354)**

It-Tribunal;

Ra l-Avviż tat-Talba ippreżentat fil-11 ta' Settembru 2018, permezz ta' liema s-soċjetájiet atturi talbu lil dan it-Tribunal jikkundanna lill-konvenut (u eventwalment saret talba għal-kjamat in kawża) sabiex iħallas l-ammont ta' erbat elef u disa' mitt Ewro (€4,900) rappreżentanti ammont imħallas lill-assikurat tagħhom konsegwenza ta' danni ikkaġunati fuq dgħajsa kif aħjar deskritt fl-istess

Avviż. Intalbu wkoll l-ispejjeż tal-proċeduri odjerni, dawk t'ittra interpellatorja u l-imghax¹;

Ra d-dokumenti annessa mal-Avviż²;

Ra r-risposta tal-konvenut, ppreżentat fid-9 ta' Ottubru 2018³, tramite liema l-konvenut preliminarjament eċċepixxa li m'huwiex il-leġittimu kuntradittur u fil-mertu jgħid li huwa ma jahti għall-ebda danni. Fi kwalunkwe każ, id-danni kellhom jiġu ppruvati.

Ra dak li seħħ fis-seduta tas-16 ta' Mejju 2019, meta din it-talba giet ikkanċellata minn dan it-Tribunal kif preċedentement presedut⁴;

Ra d-digriet tal-31 ta' Mejju 2019 fejn dan it-Tribunal kif preċedentement presedut reġa' qiegħed dawn il-proċeduri fuq il-lista ta' kawżi⁵;

Ra x-xhieda ta' WPC 322 Alessia Costanzi, Joe Schiavone u Gitti Adibi flimkien mad-dokumenti minnhom preżentati⁶;

Ra l-affidavit ta' Michael Parlato Trigona⁷;

Ra x-xhieda ta' Barry Camilleri, Andrew Albanuzzo u ra l-affidavit ta' Kevin Borg Degiorgio flimkien mad-dokumenti annessi⁸;

---

¹ A fol 1 *et seq.*

² A fol 2 tal-proċess.

³ A fol 8 *et seq* tal-proċess.

⁴ A fol 13 tal-proċess.

⁵ A fol 16 tal-proċess.

⁶ Xhieda kollha mismugħa fis-seduta tal-11 ta' Lulju 2019.

⁷ A fol 37 *et seq* tal-proċess.

⁸ Ilkoll magħmula u ppreżentati fis-seduta tal-21 ta' Novembru 2019.

Ra l-affidavit tal-Inginier Karl Briffa u r-rapport magħmul minnu⁹;

Ra x-xhieda ta' Michael Savona u d-dokument ppreżentat¹⁰;

Ra r-rikors tas-soċjetajiet atturi tas-17 ta' Frar 2020¹¹ fejn talbu l-kjamata in kawża ta' A&H Holdings Limited (C48354), liema talba ġiet akkordata permezz ta' digriet tat-28 ta' Mejju 2020;

Ra r-risposta tas-soċjetá kjamata in kawża ppreżentata fid-19 t'Awwissu 2020¹² fejn laqgħet għall-azzjoni odjerna permezz t'eċċezzjoni preliminari li hija m'hijiex il-legittimu kuntradittur, li s-soċjetá attriċi m'għandha l-ebda interess ġuridiku u li hija ma rrekkat l-ebda danni.

Ra d-digriet tat-28 ta' Ottubru, 2020, tramite liema, il-Prim Imħallef ordna li din it-talba tiġi hekk assenjata lil dan it-Tribunal kif issa presedut¹³.

Sema' x-xhieda ta' Michael Savona u ra d-dokumenti eżebiti¹⁴;

Ra l-affidavit ulterjuri ta' Kevin Gorg Degiorgio u d-dokument hemm anness¹⁵;

Ra l-affidavit tal-konvenut Vincent Micallef u d-dokumenti hemm annessi¹⁶;

---

⁹ Nota relattiva tinsab a fol 111 tal-proċess.

¹⁰ Magħmula fis-seduta tal-31 ta' Jannar 2020.

¹¹ A fol 141 tal-proċess.

¹² A fol 158 *et seq* tal-proċess.

¹³ A fol 168.

¹⁴ Magħmula fis-seduta tal-4 ta' Frar 2021.

¹⁵ A fol 181 tal-proċess.

¹⁶ Nota relattiva tinsab a fol 191 tal-proċess.

Sema x-xhieda ta' Kevin George Degiorgio u ta' Leanne Rapinett¹⁷;

Ra l-affidavit ta' Ivor Lungaro-Mifsud flimkien mad-dokumenti hemm annessi¹⁸;

Sema' x-xhieda ta' Silvan Mizzi u d-dokumenti preżentati¹⁹;

Sema' l-kontro-eżamijiet ta' Ivor Lungaro Mifsud u ta' Vincent Micallef²⁰;

Sema' t-trattazzjoni finali tad-difensuri tal-partijiet, liema trattazzjoni giet debitament reġistrata u traskritta²¹.

Ra l-atti proċesswali kollha;

Ikkunsidra;

Illi qabel mat-Tribunal iqis l-aspetti legali ta' din il-kwistjoni, tinħass il-htieġa li l-istess Tribunal jirrakkolji u jispjega, anke jekk brevement, x-xhieda miġbura f'dawn il-proċeduri. Dan qiegħed isir anke għaliex x-xhieda ma gietx kollha mismugħa minn dan it-Tribunal kif issa presedut, u għalhekk qiegħed jagħmel hekk sabiex iserraħ moħħ il-partijiet li dik ix-xhieda giet debitament mixtarra.

Illi in suċċint, ix-xhieda kienet din li ssewgi.

---

¹⁷ Magħmula fis-seduta tal-4 ta' Ottubru 2021.

¹⁸ Nota relattiva tinsab a fol 216 tal-proċess.

¹⁹ Magħmula fis-seduta tad-29 ta' Novembru 2021.

²⁰ It-tnejn magħmula fis-seduta tal-10 ta' Jannar 2022.

²¹ Hekk kif ordnat fis-seduta tal-14 ta' Marzu 2022. Traskrizzjoni relattiva tibda a fol 243 tal-proċess.

Illi f'dawn il-proċeduri xehdet WPC 322 Alessia Costanzi²². Essenjalment hija sempliċement ppreżentat Rapport tal-Pulizija. Irraportaw l-għassa Michael Parlato Trigona u l-konvenut Vincent Micallef.

Illi xehed ukoll Joe Schiavone²³. Spjega li huwa l-kap tal-uffiċċju meterjoloġiku u eżebixxa rapport. In suċċient jispjega li dakinhar tal-inċident il-massimu tar-riħ kien forza erbgħa (4). In kontro-eżami²⁴ jgħid li dakinhar u ċioé fit-8 ta' April il-baħar kien *moderate to rough*. Ikkonferma li dan huwa normali f'April hawn Malta. Mir-rapport jirriżulta li filwaqt li kien hemm *civil warning* ma kien hemm l-ebda *marina warning* mahruġ dakinhar.

Illi xehdet ukoll Giti Adibi bil-lingwa Ingliża²⁵. Hawn tispjega li hija l-marina manager ġewwa Roland Marina. Tispjega li l-għada filgħodu, fid-9 ta' April 2018 kien hemm rapport li żewġ dgħajjes kienu laqtlu lil xulxin. Hija mbagħad infurmat lis-sidien. Tgħid li l-inċident seħħ matul il-lejl ta' qabel.

Illi Michael Parlato Trigona xehed permezz t'affidavit²⁶. Hawn jispjega li huwa direttur ta' Sea Gypsy Limited li hija propjeratarja tal-yacht The Golden Eagle. L-irmigġ tal-istess yacht jinsab ġewwa Roland Marina, Ta Xbiex, Puntun D. Jgħid li fit-8 ta' April 2018 kien ir-riħ u mar jara il-qagħda tal-yacht. Dan kien fil-5:30pm u kollox kien jidher sew. Ġara li aktar tard filgħaxija ir-riħ qam aktar u reġa' mar jara li kollox kien sew. Hemm sab dgħajsa oħra bl-isem "Escapade" taħbat b'mod kontinwu mad-dgħajsa tas-soċjetá tiegħu. F'dak il-hin kien hemm is-*security* tal-marina, tela fuq id-dgħajsa Escapade u rabatha sew. Minn hemm din waqfet tħabbat mad-dgħajsa l-oħra. Jgħid li dan kollu seħħ għaliex Escapade

---

²² Xhieda relattiva tinsab a fol 22 tal-proċess.

²³ Xhieda relattiva tibda a fol 23 tal-proċess.

²⁴ Magħmul fl-istess seduta.

²⁵ Xhieda relattiva tinsab a fol 27 tal-proċess.

²⁶ Dan jibda a fol 37 tal-proċess u huwa mmarkat bħala Dok MP1.

ma kinitx marbuta sew. Il-ħsara kienet waħda evidenti fuq in-naħa tal-lemin. Tkellem ma' Thomas Smith Insurance Agency Limited li qabdu lill-Inġinier Karl Briffa sabiex jagħmel spezzjoni. Huwa kkonferma il-verżjoni tiegħu. Il-ħsarat ġew riparati minn għand Action Frame Limited. Huwa thallas. Jispjega wkoll li huwa kien hejja rapport l-Għassa tal-Pulizija ġewwa Ta' Xbiex. Inizjalment jgħid li l-konvenut kien qallu li kien sejjer iħallas, iżda meta dan tal-aħħar irrealizza li ma kienx kopert b'polza t'assikurazzjoni, mar lura minn kellmitu (malli sar jaf kemm kien id-dannu). B'hekk fetaħ dawn il-proċeduri.

Illi ma sar l-ebda kontro-eżami lil dan ix-xhud.

Illi xehed ukoll Gary Camilleri²⁷. Huwa jispjega li huwa sid ta' dghajsa li kienet f'puntun viċin. Dakinhar mar jara jekk kollox kien sew u ra żewġ dghajjes jaħbtu. Aktar beda jisma għax kien tard.

Illi xehed ukoll Andrew Albanozzo²⁸. Huwa spjega li s-sid tas-soċjetá Action Frame Limited u kkonferma l-invoice maħruġa. Spjega u kkonferma x-xogħol riparatorku mwettaq u kkonferma li l-ammont ġie imħallas minn Sea Gypsy Limited. Jikkonferma li l-ħsara hija kompattibli ma' daqqiet.

Illi xehed ukoll Kevin Borg Degiorgio permezz t'affidavit²⁹. Jikkonferma li huwa *Senior Claims-Executive* ġewwa s-soċjetá attriċi Thomas Smith Insurance Agency Limited u spjega l-involviment tiegħu fil-każ fis-sens li ha ħsieb il-*claim* relattiv. Jgħid li kienet intbghatet ittra legali qabel il-ftuħ ta' dawn il-proċeduri iżda kien hemm цаħda ta' responsabbiltà. Sa fejn sab hu, Escapade kienet saret propjetá tal-konvenut fis-7 ta' April 2018, lejliet l-inċident. Giet eżebita

---

²⁷ Xhieda relattiva tibda a fol 93 tal-proċess.

²⁸ Xhieda relattiva tibda a fol 98 tal-proċess.

²⁹ Dan jinsab a fol 102 tal-proċess.

dokumentazzjoni relattiva. L-istess xhud reġa ddepona permezz t'affidavit ulterjuri³⁰. Hawn spjega li f'każ li din it-Talba tintlaqá l-ammont imħallas bħala *excess* kien sejjer jiġi ritornat lill-assikurat tagħhom. Sussegwentement, u *viva voce*³¹, l-istess Degiorgio eżebixxa kopja tal-assikurazzjoni ta' The Golden Eagle. Reggħet għet eeżbita il-*bill of sale* tad-dgħajsa Escapade.

Illi xehed ukoll L-inġinier Karl Briffa permezz t'affidavit³². Spjega li huwa ġie mqabbad minn Thomas Smith Insurance Agency sabiex jagħmel rapport fuq il-ħsara li rriskontrat The Golden Eagle. Huwa ra d-dgħajsa fl-10 ta' April 2018 u spjega li l-ħsara hija kompattibli ma' dak deskritt minn Michael Parlato Trigona. Kien hu li kkonkluda li l-ħsara kienet ta' €4,900.

Illi xehed ukoll Michael Savona³³. Spjega li huwa Assistent Registratur ta' bastimenti merkantili ma' Transport Malta. Filwaqt li kkonferma s-sid tad-dgħajsa The Golden Eagle, qal li ma setax jsib min kien is-sid ta' Escapade għaliex din ma kelliex bandiera Maltija. L-istess xhud reġa' ddepona f'seduta sussegwenti³⁴. Hawn spjega li x-xhieda preċedenti kienet żbaljata, fis-sens li Escapade kienet għet registrata magħhom fit-13 ta' April 2018 fuq isem il-konvenut.

Illi l-konvenut xehed permezz t'affidavit³⁵. Hawn spjega li huwa kien imħajjar jixtri id-dgħajsa Escapade. Kellu jsir *sea-trial* fid-9 t'April 2018, iżda Ivor Lungaro Mifsud (is-sid preċedenti tal-istess *yacht*) kien *ċempillu biex din issir fis-7 t'April 2018. Hekk ftehm u hekk sar*. Sar kuntatt ma' Roland Marina u qalulu

---

³⁰ Nota relattiva tinsab a fol 181 tal-proċess.

³¹ Xhieda relattiva tibda a fol 199 tal-proċess.

³² A fol 112 tal-proċess.

³³ Xhieda relattiva tibda a fol 136 tal-proċess.

³⁴ Xhieda relattiva tibda a fol 176 tal-proċess.

³⁵ Dan jibda a fol 192 tal-proċess.

li mhux problema li l-*yacht* jithallas hemmhekk. Basta li jkun kopert. Ivor qallu li kien kopert. Fis-7 t'April ltaqghu għewwa l-Kalkara (fejn kien l-irmigġ normali tal-*yacht*) u marru dawra. Jgħid li kien Ivor li saq u pparkja l-*yacht* għewwa Roland Marina mar-ritorn. Jgħid li d-dgħajsa ta' maġenb il-*yacht* ma kellhiex *fenders*. Dakinhar il-baħar kien kalm. Dakinhar, meta niżlu mill-*yacht* huwa qal lill-Ivor li kien sejjer jixtrih. Ftehm u wkoll li minn nhar it-Tnejn 9 t'April għandha tibda il-polza t'assigurazzjoni tiegħu. Hekk gara. Fid-9 t' April gie infurmat li kien hemm xi incident żgħir matul il-lejl. Kien qam ir-riħ u d-dgħajjes hakkew ma' xulxin. Jgħid li r-riskju kien kollu t'Ivor. Jumejn wara, fil-11 t'April 2018, Ivor qallu li ma kienx sejjer jagħmel claim. Micallef jagħlaq billi jgħid li r-responsabbiltà kienet t'Ivor. Jgħid li m'għandu x'jaqsam xejn.

Illi in kontro-eżami³⁶ huwa jifhem li kellu jsir sid tad-dgħajsa fid-9 t'April 2018. Jikkonferma li s-*sea trial* seħħ fis-7 t'April 2018. Jgħid dan minhabba l-htieġa ta' polza t'assikurazzjoni. Jikkonferma d-dokumenti eżebiti minn Lungaro-Mifsud. Imbagħad jaqbel li l-bejgħ kien sar. Jaqbel ukoll li l-irmigġ dakinhar seħħ fir-Roland Marina. Kien hu li għamel dan l-arrangament. Jgħid li kien hu li mar jagħmel rapport mal-Pulizija. Kellem lil Parlato Trigona ta' The Golden Eagle. Ma jiftakarx x'kien intqal. Jiċhad li kien ammetta t-tort. Jikkonferma li kien hu li ha ħsieb il-ħbula.

Illi f'dawn il-proċeduri xehdet ukoll Leanne Rapinett³⁷. Hawn spjegat li hija rappreżentant tal-Weather Office. Hawn spjegat li fit-8 t'April ir-riħ kien tela' forza sebgħa (7) fid-9 ta' filgħaxija. Fil-każ tal-baħar ma kienx hemm xi forma ta' *marina warnings*. Il-baħar ma kienx Mqalleb biżżejjed biex jinħareġ dak l-avviż. In kontro-eżami fl-istess seduta, tikkonferma li l-Marina in kwistjoni ma

---

³⁶ Xhieda relattiva tibda *a tergo* ta' fol 236.

³⁷ Xhieda relattiva tibda *a tergo* ta' fol 200.

kinitx daqstant esposta għar-riħ. Reġa ġie eżebit l-istess rapport precedentement ippreżentat minn xhud ieħor.

Illi f'dawn il-proċeduri xehed ukoll Ivor Lungaro-Mifsud, inizjalment permezz t'affidavit³⁸. Hawn spjega li huwa d-direttur tas-soċjetá kjamata in kawża. Jgħid li f'Marzu 2018, Vincent Micallef kien imħajjar jixtri d-dgħajsa Escapade. Ftehm u fuq prezz ta' €160,000. Fit-28 ta' Marzu 2018, ġiet ffirmata skrittura u Micallef hallas €20,000 akkont tal-prezz. Ftehm u li jsir is-*sea trial* fid-9 t'April 2018 izda peress li ra li dak inhar kien sejjer ikun il-maltemp ftehm u li dan isir fis-7 t' April. Hekk ċara. Jgħid li hu ma kienx mgħagħgel biex ibiegħ. Kien hu li saq id-dgħajsa fis-7 t'April 2018 għaliex Micallef ma riedx. Micallef qallu li kien sodisfatt u għalhekk daru lura lejn Ta' Xbiex fejn kellu l-*pontoon* Micallef. Kien Ivor li dahħal id-dgħajsa fejn ġie indikat lilu. Ma kienx hu li rabat id-dgħajsa għaliex hu kien fuq il-flybridge. Kien Micallef li rabat id-dgħajsa. Wara dan, iffirmaw il-Bill of Sale u Micallef għaddielu *bank draft* għall-ammont rimanenti. Iċ-ċwieviet ingħataw lil Micallef u l-bejgħ ġie konkluz. Kienet responsabbiltà ta' Micallef li jirreġistra it-tibdil mal-Awotritajeit kon1ernati. Fid-9 ta' April 2018 ċempillu Micallef u infurmaħt bl-inċident kif ukoll li kellu xi problema mal-assikurazzjoni tiegħu. Ivor ċempel lill-assikurazzjoni tiegħu biex jara jekk setgħux jagħmlu xi haġa izda l-polza kienet ġiet ikkanċellata ġialdarba l-bill of sale kien sar fis-7 t'April 2018. Jiċċara li anke Micallef kien qal li dan kien inċident zġħir. Jiċħad li huwa ħa xi riskju għaliex il-bejgħ kien sar u ma kienx hu li rabat id-dgħajsa. Ġiet eżebita dokumentazzjoni rigwardanti l-bejgħ.

Illi in kontro-eżami³⁹, jikkonferma li Micallef qatt ma saq id-dgħajsa fis-7 t'April 2018. Jaqbel li baġħat lill-kumpannija assikuratriċi tiegħu fl-10 t'April 2018, b'effett mis-7 t'April 2018. Din kienet tkopri sal-mument li ġie iffirmat il-bill of

---

³⁸ Dan jibda a fol 217 tal-proċess.

³⁹ Xhieda relativa tibda a fol 234 tal-proċess.

sale. In ri-eżami jgħid li d-dgħajsa qabel ma ħadha Micallef kienet tinżamm il-Kalkara Marina. Il-*berth* ta' Roland Marina kien iffirmaha s-Sur Micallef.

Illi finalment xehed ukoll Silvan Mizzi⁴⁰. Hawn spjega li huwa rappreżentant t'Atlas. Spjega li l-polza kienet f'isem is-soċjetá kjamata in kawża. Irċevew struzzjonijiet biex din tiġi kkanċellata mis-7 ta' April 2018. L-istruzzjoni giet riċevuta fl-10 ta' April 2018. L-assikurazzjoni spiċċat fis-7 t'April 2018. In kontro-eżami, eżebixxa wkoll *credit note* li turi li d-data tal-kanċellament kienet is-7 ta' April 2018.

Illi magħmul dan ir-riassunt għandu jkun indiskuss li l-atturi qiegħdin jibbażaw l-azzjoni tagħhom fuq il-ħtija akwiljana da parti tal-konvenut jew is-soċjetá kjamata in kawża. Għalhekk, sabiex tirnexxi azzjoni bħal din irid jintwera l-ewwel u qabel kollox li gġarbet ħsara u li din kienet tort (li jista jkun wieħed kemm attiv kif ukoll passiv⁴¹) tal-konvenut⁴². Din ir-rabta ta' kawżalita' bejn l-għemil (jew l-omissjoni) tal-parti u l-effetti mgarrba hija s-sies t'azzjoni ta' dan it-tip. It-Tribunal iqis li l-artikoli rilevanti għall-każ in deżamina huma dawk

---

⁴⁰ Xhieda relattiva tibda a fol 222 tal-proċess.

⁴¹ Fl-opra tiegħu **Corso Teorico-Pratico di Diritto Civile**, il-ġurist Francesco Ricci jgħid hekk: *La colpa ha un significato abbastanza esteso, e tale che non può non comprendere la negligenza e l'imprudenza eziandio; e difatti noi diciamo che chi è negligente o imprudente è in colpa, dappoiché avrebbe dovuto usare maggiore diligenza, od essere un poco più accorto ed avveduto. Imbagħad fl-istess paragrafu jkompli jamplifika hekk: Dunque la colpa, che genera responsabilità civile, non deriva soltanto dai fatti, ma anche dai non fatti; onde io non solo sono in colpa quando faccio quello che non avrei dovuto fare, ma sono in colpa pur anco quando ometto o trascuro di far ciò che avrei dovuto fare.* – UTET, 1923, III edizzjoni, Vol VII, para 85 a fol 113.

⁴² Issir referenza għas-sentenza fl-ismijiet **Michael D'Amato noe vs Filomena Spiteri et**, (Cit Numru 886/1993/2) mogħtija mill-Prim Awla tal-Qorti Ċivili nhar it-3 ta' Ottubru 2003 fejn intqal hekk: *"Issa kif saput, il-fonti primarju tar-responsabilitá civili hi ravnizata fl-imgieba imputabbli għal dolo jew kulpa. Il-ligi civili tagħna ma tiddefinixxi il-kolpa civili fl-għemil izda tagħmlu jikkonsisti fin-nuqqas ta' prudenza, nuqqas ta' diligenza u nuqqas ta' hsieb tal-bonus paterfamilias [Artikolu 1032 (1), Kodici Civili]. Dan jikkorrisponi in criminalibus għannuqqas ta' hsieb, bi traskuragni, jew b'nuqqas ta' hila fl-arti jew professjoni tiegħu jew nuqqas ta' tharis tar-regolamenti statwit fl-Artikolu 225 tal-Kodici Kriminali"*

emergenti mill-artikoli 1031⁴³ u 1032(1)⁴⁴ tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta. Huwa primarjament permezz ta' dawn li trid tinstab soluzzjoni għall-preżenti litigju. Magħdud ma' dawn, kif sejjer jintqal aktar tard, ikun utli sa ċertu punt dak li jrid l-artikolu 1029 tal-istess Kapitolu.

Illi xogħol it-Tribunal allura huwa li jassimilja l-fatti hawn fuq miġbura lejn dawn il-prinċipji.

Illi qabel ma jinvesti fil-mertu, it-Tribunal iqis xieraq li għandhom jiġu diskussi u deċiżi l-ewwel eċċezzjoni tal-konvenut u tas-soċjetá kjamata in kawża. It-tnejn jgħidu li huma m'humiex il-leġittimi kuntraditturi. Qieghed jagħmel hekk għaliex jekk tintlaqa' waħda minn dawn l-eċċezzjonijiet, allura eżami tal-eċċezzjonijiet ta' dik il-persuna li tiġi liberata jkun proċess akkademiku inutli⁴⁵.

Eċċezzjonijiet Preliminari – Leġittimu Kuntradittur

Illi fl-ewwel lok, tajjeb jiġi mfakkar li quddiem dan it-Tribunal jeżistu regoli speċjali li jemerġu mil-Liġijiet li kkrejaw, janimaw u jirregola l-proċedura quddiemu. Huma dawn ir-regoli speċjali li għandhom primarjament isibu applikazzjoni fi proċeduri quddiemu. Dawn jinneċessitaw ċertu formalitajiet⁴⁶, li

---

⁴³ L-artikolu jgħid hekk: *Ida, kull wieħed iwieġeb għall-ħsara li tiġri bi htija tiegħu.*

⁴⁴ L-artikolu jgħid hekk: *Jitqies fi htija kull min bl-għemil tiegħu ma jużax il-prudenza, id-diligenza, u l-ħsieb ta' missier tajjeb tal-familja.*

⁴⁵ Fis-sentenza fl-ismijiet **Emanuela Bartolo et vs Marthese Caruana et**, (App Ċiv Nru: 383/16/1) mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Sede Superjuri) nhar il-31 ta' Awwissu 2021, ingħad hekk: *"Għalkemm qorti tkun halliet kawża biex taqta' dwar numru ta' eċċezzjonijiet, ma jkollhiex għalfejn tqishom kollha jekk kemm-il darba tilqa' xi eċċezzjoni li tkun tolqot il-mixi 'l quddiem tal-kawża. L-għoti ta' sentenza huwa maħsub għad-deċiżjoni ta' punt mistharreġ u mhux biex qorti toqgħod turi kemm taf. U jekk, wara li tingħata deċiżjoni dwar eċċezzjoni partikolari, ma jkunx għad hemm il-htieġa li qorti tgħaddi biex tistharreġ eċċezzjonijiet oħrajn, dan ma jnaqqas xejn mis-siwi tal-mod kif dik il-qorti tkun għażlet li tqishom."*

⁴⁶ Regola 6 tal-L.S. 380.01 tal-Liġijiet ta' Malta.

jirriżulta li l-konvenut oriġinali naqas milli jsegwi⁴⁷. Huwa biss peress li s-soċjetajiet atturi mxew b'talba *ad hoc* għall-kjamata in kawża li daħlet fix-xena soċjetá oħra. Dan seħħ wara digriet ta' dan it-Tribunal diversament presedut. Li kieku dik it-talba saret quddiem dan it-Tribunal presedut, possibbilment dik it-talba kienet tiġi miċhuda.

Illi madanakollu, ġialadarba ġiet aċċettata l-kjamata in kawża imiss lil dan it-Tribunal kif presedut jinvesti f'min, jekk jeżisti, għandu jirrispondi għal din it-Talba.

Illi mingħajr tlaqlieq, għal dan it-Tribunal huwa ċar li huwa l-konvenut waħdu li għandu jirrispondi. B'hekk, is-soċjetajiet atturi kkaġunaw l-intromissjoni tas-soċjetá konvenuta b'mod inutili, filwaqt li l-ewwel eċċezzjoni tal-konvenut hija hażina. Dan jingħad minhabba s-segwenti.

Illi fl-ewwel lok, għalkemm, irid jingħad li kien hemm konfużjoni dwar il-linja difensjonali adoperata mill-konvenut, jirriżulta bl-aktar mod ċar u lampanti li fil-hin tal-inċident kien huwa biss is-sid ta' Escapade. Ġie eżebit, diversi drabi l-bill of sale, u huwa dan biss li jista' jiġi uttilizzast sabiex wieħed jiddetermina min huwa sid ta' bastiment⁴⁸. Il-ġurisprudenza dwar dan hija waħda konkordi⁴⁹.

---

⁴⁷ F'dan is-sens issir referenza għas-sentenza ta' dan it-Tribunal, diversament presedut, fl-ismijiet **GasanMamo Insurance Ltd vs John Bonnici**, (Talba Nru: 111/2018) deċiża fis-17 ta' Ottubru 2019. Ukoll, issir referenza għas-sentenza fl-ismijiet **Joany Mizzi vs Leo Grech et**, (Talba Nru: 350/2013) deċiża minn dan it-Tribunal, diversament presedut, nhar is-26 ta' Ġunju 2014. Dawn iż-żewġ sentenzi ma ġewx appellati.

⁴⁸ Dan wara kollox ma huwa xejn għajr kliem ta' dak li jrid l-artikolu 32 tal-Kapitolu 234 tal-Liġijiet ta' Malta.

⁴⁹ F'dan is-sens issir referenza għas-sentenza fl-ismijiet **Joseph Bugeja vs Joseph Bartolo et** mogħtija mill-Qorti tal-Kummerċ nhar il-10 ta' Jannar 1950. F'dik is-sentenza, wara li saret referenza għall-Bill of Sale intqal hekk: "*Ebda prova oħra ma hija attendeibili biex wieħed jara min hu r-“registered owner”*". Dan kien hekk minn dejjem; u meta fil-*Qrati Ingliżi ġie espress xi dubju*, Lord Stowell, fil-ka *ċitat mill-Abbott (Treatise of the Law relating to Merchand Ships and Seamen, p. 2)*, qal enfatikament :- "*According to the ideas which I have always entertained on this question, a bill of sale is the proper title to which the maritime courts*

Illi għalhekk, sa fejn il-konvenut jishaq li r-registrazzjoni saret wara l-inċident, dan huwa totalment irrelevanti⁵⁰. Fil-ħin ta' wara l-akkwist, kien il-konvenut biss obligat, bħala sid, jieħu hsieb li l-istess ma tarrekka l-ebda dannu lil xi terz. Bl-istess mod, kien hu li seta jfittex li kieku saret hsara lid-dgħajsa tiegħu u ħadt iehor.

Illi appart minn hekk però, kif diġa gie spjegat din hija kawża ta' htija akwiljana. Għalhekk, lil'hinn mill-fatt ta' min kien is-sid, għandu jehel min, b'xi att pożittiv jew negattiv tiegħu jirrekka d-dannu. Għal dan it-Tribunal, huwa ċar li jahti biss il-konvenut. Mill-aspett pożittiv, kien dan biss li ha hsieb l-irbit tad-dgħajsa in kwistjoni. Imbagħad, mill-att omissiv, dan it-Tribunal jgħid li kien il-konvenut li kellu l-obbligu li l-għada li huwa sar sid, fid-dawl tat-temp fl-inħawi, jara li d-dgħajsa kienet marbuta sew. Wara kollox, xehdu nies oħra li wrew anzjeta u marru jaraw x'kien qiegħed jigris bid-dgħajjes tagħhom. Għal dan it-Tribunal b'hekk, in-negligenza tal-konvenut tirriżulta doppjament.

Illi għalhekk l-ewwel eċċezzjoni tal-konvenut sejra tiġi respinta, filwaqt li dik tas-soċjetá konvenuta qiegħda tiġi akkolta. B'hekk, filwaqt li dan it-Tribunal sejjer jillibera lis-soċjetá kjamata in kawża mill-osservanza tal-gudizzju, qiegħed allura, naturalment jastjeni milli jqis l-eċċezzjonijiet rimanenti tal-istess soċjetá.

---

of all countries would look. It is the universal instrument of transfers of ships in the usage of all maritime countries, and in no degree a peculiar title – deed or conveyance known only the Law of England. It is what the maritime law expects, what the Court of Admiralty would in its ordinary practice require and what the legislature of the country has now made absolutely necessary with regard to British subjects by the regulations of the Statue Law”.

⁵⁰ Kien għalhekk gust l-avukat difensur tas-soċjetá in kawża li, fit-trattazzjoni tal-gheluq, għamel referenza għas-sentenza ismijiet **Avukat Kris Borg noe vs Kaptan Daginn Halvorsen noe**, (App Ċiv Nru: 1151/1995/1) mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Sede Superjuri) nhar id-9 ta' Novembru 2012 fejn dwar din id-distiznjoni intqal hekk: “*It-trasferiment, però, isir b'att ta' bejgh (“Bill of Sale”), kif jgħid l-Artikolu 32 tal-ligi msemmija u għalkemm dan il-bejgh għandu jiġi registrat mal-awtoritá kompetenti (Artikolu 34), dan ma jinnewtralizzax il-fatt li l-bejgh ikun komplet hekk kif jiġi ffirmat l-att ta' bejgh.*

Mertu

Illi bosta mill-osservazzjonijiet hawn fuq magħmula jgħoddu u għandhom applikabilità għal dak li jikkonċerna l-mertu rimanenti ta' din il-vertenza.

Illi għandu jkun indubitat, li persuna li tallega xi forma ta' ħsara f'dik li hija relazzjoni extra-kuntrattwali għandha tipprova hi stess li kien dak l-att jew ommissjoni li wassal għad-danni subiti. In oltre, dawk id-danni għandhom ikunu r-riżultat dirett ta' dak l-att jew ommissjoni⁵¹. Għalhekk, huwa n-ness ta' kawżalita' li jrid jigi pruvat⁵².

Illi għal dan it-Tribunal, dan il-fatt gie ampjament ippruvat. Fl-ewwel lok, apparti x-xhieda soġġettiva tal-partijiet konċernati, hemm biżżejjed provi oġġettivi⁵³ li

---

⁵¹ F'dan is-sens issir referenza għas-sentenza u għar-rakkolta ġurisprudenzjali hemm magħmula fl-ismijiet **Giovanni Vella et vs Michael Ciliet et**, (App Ċiv Nru: 46/2002/1) deċiża mill-Qorti tal-Appell (sede Inferjuri) nhar it-23 ta' Ġunju 2004. Dwar dan, issir ukoll referenza għal dak li jgħid l-awtur **Giorgio Giorgi** fejn jispjega li *"In senso piu ristretto la paroli colpa esclude il dolo, e significa volontaria omissione di diligenza, per cui non prevediamo le conseguenze illecite di una commissione od omissione, e violiamo senza avvercene un nostro dovere giuridico"* – Teoria Delle Obbligazioni nel Diritto Moderno Italiano, VII Edizione, 1903, Casa Editrice Libreria Fratelli Cammelli, Vol II, a fol 33.

⁵² Issir referenza għas-sentenza fl-ismijiet **Paul Laferla vs Comm. Edward Palmier noe**, mogħtija mill-Qorti tal-Appell nhar il-11 ta' Dicembru 1967, liema sentenza hija ripetutament citata b'approvazzjoni. F'dik is-sentenza intqal hekk: *"Illi n-ness ta' kawżalita' hu fic-centru tal-problema tar-responsabbilita' civili, minghajr il-htiega f' dan ir-rigward (mhux biss fid-dottrina moderna tal-obbligazzjonijiet imma anki fil-logika) ta' distinzjoni bejn kolpa kontrattwali u dik extra kontrattwali. Il-fatt additat bhala kawza tad-dannu jridu ikun il-kawza generatrici tal-istess dannu. Id-dannu jrid jintwera f' ness ta' kawżalita' mal-fatt kolpuz li fuqu tkun bazata domanda għar-rizarciment."*

⁵³ Kif tajjeb gie rimarkat fis-sentenza fl-ismijiet **Elisabeth Bugeja vs Anthony sive Tony Muscat**, (App Ċiv Nru: 105/2005/1) mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri nhar is-27 ta' Ġunju 2007, *"Hu fil-poter diskrezzjonali tal-gudikant li jislet mill-istess provi dik il-prova li hu jqis l-aktar attendibbli u affidabbli għall-formazzjoni tal-konvinciment u li jwarrab jew jiskarta dik il-prova li hu jqis inkompatibbli mar-ratio decidendi adottata"*. Issir referenza wkoll għas-sentenza fl-ismijiet **Moira Galea vs Michael Zerafa**, mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Sede Superjuri) nhar is-6 t'Ottubru 2000 fejn intqal hekk: *"fir-rikostruzzjoni ta' tali*

jamplifikaw jew aħjar, jikkristallizzaw kif seħħ dan l-inċident. Huwa ċar li dan l-inċident ma kienx iseħħ li kieku l-konvenut ħa ħsieb li l-ħbula tad-dgħajsa jkun magħmula sew. Fit-tieni lok, kemm il-konvenut (kif ukoll is-soċjetá kjamata in kawża) ma għamlu l-ebda kontro-eżami lil Michael Parlato Trigona li kien wiehed mill-aktar xhieda okulari mportanti. Kien hu li spjega (għaliex letteralment ra dak li kien qiegħed jiġri) b'mod dettaljat il-fatti kif graw. Għala l-konvenut għażel li lanqas jittanta jiskredita⁵⁴ din il-verżjoni kienet purament strateġija legali tiegħu li ma hija sejra tagħti l-ebda frott u ftit tista' tinftiehem⁵⁵. Għalhekk il-konvenut għandu biss jgħid *imputet sibi*. Huwa ovvjw li d-dannu reklamat seħħ bid-daqqiet li ġew magħmula mill-fatt li *Escapade* ma kinitx marbuta sew⁵⁶.

---

dinamika jassumu allura rilevanza spiss determinanti dawk il-provi cirkostanzjali, materjali u fattwali li jagħtu piz korroborattiv lill-verżjoni u mhux lill-ohra, u li allura jirrendu versjoni aktar kredibbli u attendibbli mill-ohra. Elementi ta' prova dawn, li proprju għaliex newtri, oggettivi u mill-fonti indipendenti, spiss iwasslu lill-gudikant biex jirrizolvi l-vertenza independentement mill-verżjonijiet konfliggenti tal-partijiet fejn, bhal dan in eżami, dawn ikunu imptappna jew minn interess jew mill-impressjonijiet zbaljati u konfużi ta' kif ikun seħh l-inċident jew sempliciment għaliex dan isir f'salt tant illi s-sewwieq ma jkunx verament irrealizza x'ikun gara."

⁵⁴ F'dan is-sens utli l-kliem li jgħid l-awtur **Giorgio Bianchi** fejn gustament jispjega li "*La non contestazione é considerata un comportamento univocamente rilevante ai fini della determinazione dell' oggetto del giudizio, con effetti vincolanti per il giudice, che dovrà ritenerlo sussistente, in quanto l'atteggiamento difensivo delle parti espunge il fatto stesso dall' ambito degli accertamenti richiesti*" – CEDAM, 2009, a fol 13.

⁵⁵ Dwar in-nuqqas ta' kontro-eżami ssir referenza għall-awturi Richard Glover u Peter Murphy, fl-opra tagħhom **Murphy on Evidence** jgħidu hekk: "*Failure to Cross-examine a witness who has given relevant evidence for the other side is held technically to amount to an acceptance of the witness's evidence in chief. It is, therefore, not open to a party to impugn in a closing speech, or otherwise, the unchallenged evidence of a witness called by his opponenet, or even to seek to explain to the tribunal of fact the reason for the failure to cross-examine*" – XIII edizzjoni, a fol 632. Utli wkoll issir referenza għas-sentenza fl-ismijiet **Michael Mangion et vs Il-Kontrollur tad-Dwana**, (Rik Nru: 1338/10 MCH), deċiża mill-Qorti tal-Appell (Sede Superjuri) fit-18 ta' Lulju 2017.

⁵⁶ Minhabba x-xebħ mar-riżultanzi fattwali u prinċipji legali diskussi f'dawn il-proċeduri, issir referenza għas-sentenza fl-ismijiet **John Camilleri et vs Captain Morgan Lesuire Limited**, (Ċit Nru: 459/2008) mogħtija mill-Prim Awla tal-Qorti Ċivili nhar il-1 ta' Diċembru 2011.

Illi għalhekk in-ness⁵⁷ ta' kawżalitá gie ppruvat.

Illi l-konvenut, fil-mori tal-proċeduri, donnu jittanta jissolleva linja difensjonali ġdida li ma kinitx waħda formalment utilizzata fir-risposta tiegħu. Dan qiegħed jingħad għaliex parti sostanzjali mix-xogħol litigjuż minnu mwettaq kien jikkonċentra fuq il-maltempata o meno li sehħet dak il-lejl tal-inċident. Lil'hinn mill-fatt li dan it-Tribunal kien jistenna li din id-difiża titqajjem b'mod formali, jirriżulta li ma hemm l-ebda każ ta' forza maġġuri jew każ fortuwitu fil-proċeduri odjerni.

Illi fuq din it-tematika, tajjeb jingħad b'mod brevi, li għalkemm sottili, teżisti differenza bejn l-forza maġġuri u l-każ fortuwitu⁵⁸. Madankollu, l-ebda mit-tnejn ma jrid l-intervent tal-bniedem⁵⁹. B'hekk, sabiex persuna tutilizza d-difiża tal-każ fortuwitu, trid turi nuqqas ta' htija minnha stess⁶⁰. Dan it-Tribunal diġa spjega li kien l-aġir negligenti u traskurat⁶¹, kemm pożittiv u negattiv tal-konvenut li wassal għal dan id-dannu. Kif diġa rajna, l-konvenut naqas minn dan l-aspett, għaliex kien hu (kif wara kollox hekk jammetti fil-kontro-eżami) li ħa ħsieb il-ħbula⁶². Apparti minn hekk, jirriżulta ċar mill-provi li dakinhar ma kienx hemm

---

⁵⁷ Fost diversi, wiehed huwa mistieden jara s-sentenza fl-ismijiet **Francis Busuttil vs Sammy Meilaq noe**, (Ċit Nru: 387/1994/1) mogħtija mill-Prim Awla tal-Qorti Ċivili nhar id-9 ta' Diċembru 2002.

⁵⁸ F'dan is-sens issir referenza għall-ġabra ġurisprudenzjali rakkolta fis-sentenza fl-ismijiet **Manuel Camilleri vs Emanuel Camilleri et**, (Rik Maħluf 108/2018 CFS) mogħtija mill-Prim Awla tal-Qorti Ċivili nhar il-15 ta' Lulju 2022.

⁵⁹ Fost diversi, issir referenza għas-sentenza fl-ismijiet **Elmo Insurance Services et vs Joseph Micallef et**, (Ċit Nru: 1718/96) mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Sede Superjuri) nhar il-5 t'Ottubru 2001. Utli wkoll lit-Tribunal jirreferi għas-sentenza fl-ismijiet **Grace Farrugia et vs Sun Aviation Ltd et**, (Ċit Nru: 2764/97) mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Sede Superjuri) nhar is-26 ta' Jannar 2018.

⁶⁰ F'dan is-sens issir referenza għas-sentenza fl-ismijiet **George Bonnici noe vs Nicholas Ellul et**, mogħtija mill-Prim Awla tal-Qorti Ċivili nhar it-2 ta' Frar 2005.

⁶¹ U dan skond il-kejl li jrid l-artikolu 1032 tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta.

⁶² Sa fejn hekk appliabbli, wiehed huwa mistieden jara ir-raġunament utilizzat fis-sentenza fl-ismijiet **Michael Mizzi et vs Tabib Joseph M Paris et**, (App Ċiv Nru: 1324/1999/1) mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Sede Superjuri) nhar is-27 ta' Marzu 2009.

xi avveniment naturali lillhinn minn normal, anzi, ġie kkonfermat li tali temp huwa mistenni f'April fil-gzejjer tagħna⁶³. Wara kollox kien l-oneru tal-konvenut li jipprova dan⁶⁴.

Illi b'hekk lanqas din id-difiża ma hija wahda tajba.

Illi jifdal issa l-element ta' kwantifikazzjoni.

Illi jirrizulta ċar li l-konvenut naqas milli b'xi mod juri li l-ammont mitlub huwa wiehed eżagerat jew mhux dovut. Dan ġie ppruvat fl-intier tiegħu, filwaqt li għalkemm il-konvenut ressaq l-aħħar eċċezzjoni f'dan is-sens, ma mexxielux

---

⁶³ Utli hawnhekk li wiehed jirreferi għal dak li ntqal fis-sentenza fl-ismijiet **George Holland vs Il-bastiment Maryanne et.** (Rik Nru: 871/2008) mogħtija mill-Prim Awla tal-Qorti Ċivili nhar is-7 t'Ottubru 2015. Fuq din it-tematika, ssir ukoll referenza għal dak li jgħid l-awtur **Giorgio Giorgi** fejn jispjega li “*E questi caratteri essendo la imprevedibilità e inevitabilità, in tal senso il caso può definirsi un avvenimento non dipendenti dal fatto del debitore, non prevedibile o almeno non evitabile, per effetto necessario del quale, il debitore si é trovato nell'impossibilità di adempiere o totalmente o esattamente l'obbligazione.*” – Teoria Delle Obbligazioni nel Diritto Moderno Italiano, VII Edizione, 1903, Casa Editrice Libreria Fratelli Cammelli, Vol II, a fol 11. L-istess awtur ikompli jispjega (a fol 30 tal-istess volum) li: “*il debitore non può essere sucato, se abbia o per negligenza, o per malizia trascurato di attenuare quelle conseguenze del fortuito, che riescono in danno del creditore.*”

⁶⁴ F'dan is-sens issir referenza għas-sentenza fl-ismijiet **Ronald Camilleri et vs Korporazzjoni għas-Servizzi ta' l-Ilma et.** (Ċit Nru: 213/05), deċiża mill-Prim Awla tal-Qorti Ċivili nhar il-1 ta' Diċembru 2009 fejn ingħad li: “*Inoltre fil-kawza fl-Ismijiet Lamanna Matteo vs General Soft Drinks Company Limited decisa fit-30 ta' Marzu 2004 minn din il-Qorti presjeduta mill-Onor. Imhallel Dr. Noel Cuschieri ingħad li l-livell ta' prova rikjesta fil-kawzi civili u li min ikun qed jallega li kien hemm forza magguri li kienet qiegħda timpedih milli jsegwixxi obbligazzjoni jrid jagħmel il-prova hu stess ta' din il-forza magguri.*”

jikkontradixxi lill-atturi bl-ebda mod⁶⁵. Eċċezzjoni, bħal talba, tibqa' mera allegazzjoni mingħajr is-sostenn tal-prova⁶⁶.

Illi b'hekk, l-ammont mitlub ukoll huwa ppruvat.

Għaldaqstant, it-Tribunal qiegħed jiddeċiedi din it-Talba billi filwaqt li jilqá l-ewwel eċċezzjoni tas-soċjetá kjamata in kawża u għalhekk jilliberaha mill-osservanza tal-gudizzju u għalhekk jastjeni milli jqis l-eċċezzjonijiet rimanenti tagħha, jiċhad l-eċċezzjonijiet tal-konvenut, jilqa' t-talba tas-soċjetajiet atturi fil-konfront tal-konvenut u għalhekk jikkundanna lil-konvenut waħdu jhallas lis-soċjetajiet atturi l-ammont ta' erbat elef u disa' mitt Ewro (€4,900) bl-imghax legali mil-11 ta' Settembru 2018⁶⁷ sad-data tal-pagament effettiv u finali.

---

⁶⁵ Fis-sentenza fl-ismijiet **Emanuel Ellul et v. Anthony Busuttil**, Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri), (App Nru: 7/2010) mogħtija nhar is-7 ta' Mejju 2010, intqal hekk: *"huwa valedoli bosta li jigi sottolineat illi l-piz probatorju tal-konvenut in sostenn ta' l-ecezzjoni tieghu tinsorgi fih meta l-attur minn naha tieghu jkun gab prova tal-fatti li jsostnu l-bazi tat-talba tieghu. Dan huwa hekk ghaliex l-insufficjenza jew in-nuqqas tal-provi tac-cirkostanzi dedotti mill-konvenut biex jikkumbatti l-pretensjoni ta' l-attur ma tiddispensax lil dan ta' l-ahhar mill-piz li adegwatament juri u jipprova l-legittimità u l-fondatezza tal-pretensjoni tieghu."*

⁶⁶ F'dan is-sens issir referenza għas-sentenza fl-ismijiet **Carmelo Bezzina et vs John Portelli et**, (App Ċiv Nru: 1934/2005/1) mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) nhar it-30 ta' Mejju 2007 fejn gie mfakkar hekk: *"Ma jidherx li hemm għalfajn jigi ripetut illi f' kull djalettika processwali hu mholli fil-poter esklużiv u dispositiv tal-parti l-prova li tixtieq tipproduci u jekk hu veru li l-gudikant irid jiddeċiedi in bazi għall-provi sottoposti lilu, il-prinċipju imperanti jibqa' dak generali fis-sens li l-oneru tal-prova jaggrava dejjem fuq il-parti li tallega, sija għas-sostenn tad-domanda, sija għat-tishih ta' l-ecezzjoni."* Issir referenza wkoll għas-sentenza riċenti fl-ismijiet **Crystal Clean Ltd vs Apparea Ltd**, (App Inferjuri Nru: 124/2020) mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) nhar il-14 ta' Settembru 2022 fejn, bi qbil mat-Tribunal qalet hekk: *"It-Tribunal irrileva li l-oneru tal-prova hawn kien fuq is-soċjetà appellanta u eċċezzjoni bħal fil-każ ta' talba, tibqa' biss allegazzjoni mingħajr il-prova. Dan iktar u iktar fil-każ odjern fejn is-soċjetà appellanta kienet qegħda tikkontendi li x-xogħol magħmul ma kien ta' ebda utilità għaliha. Il-Qorti ma ssib l-ebda raġuni għaliex għandha tiskarta dawn il-konsiderazzjonijiet, u tghid li tikkondividi pjenament il-konkluzjoni tat-Tribunal"*.

⁶⁷ Data tal-preżentata tat-Talba odjerna. Filwaqt li t-Tribunal huwa konxju tal-prinċipju in illiquidis non fit mora, madanakollu wiehed huwa mistieden jara dak li gie deċiż fis-sentenza fl-ismijiet **Mario Galea et vs Emanuel Fenech**, (Ċit Nru 1718/2000/1) deċiża mill-Prim Awla tal-Qorti Ċivili per Onor Imħallef Joseph R Micallef, fis-16 ta' Jannar 2003. In oltre, għalkemm dan l-ammont qiegħed jingħata fil-forma ta' danni, dan l-ammont gie speċifikat fl-Avviż u għalhekk, fil-fehma ta' dan it-Tribunal huwa applikabbli dak li jrid l-artikolu 1141(2) tal-

L-ispejjeż ta' dawn il-proċeduri, inkluż dawk tas-soċjetá kjamata in kawża, ižda mhux dawk tal-ittra interpellatorja imsemmija fl-Avviz⁶⁸, jithallsu fl-intier tagħhom mill-konvenut.

Dr. Joseph Gatt LL.D.
Ġudikatur

Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta. Is-sejha magħmula f'dak l-att kienet talba għal-ammont speċifiku.

⁶⁸ Ma ngābet l-ebda prova tal-ammont rikjest u l-pagament tiegħu. Dan b'differenza għal dak li seħħ u ġie deċiż minn dan it-Tribunal fis-sentenza tiegħu fl-ismijiet **Perit Daniel Grima vs Raymond Azzopardi**, (Tlb Nru: 207/2021) deċiża nhar is-7 ta' Marzu 2022.